

באר בשדה

גליון תורני מבית המדרש דקהל שטפנטש • מהנעשה ונשמע במוסדות שטפנטש

באר חפרוה שרים

ילקוט מתורת רבותינו הקדושים זיע"א בפרשת השבוע

ראש השנה לאילנות בשטפנטש

הרה"ח הישיש רבי נפתלי כהן שליט"א נושא דבריו מזכרונותיו בקודש

גאב"ד שפיקוב שליט"א בנאומו במעמד

הרה"ג אברהם יעקב סלמון שליט"א נושא דברים

לקראת ט"ו בשבט - ראש השנה לאילנות, נערכה מסיבת הוקרה והערכה לאברכי כולל 'חומת המשפט' ככולל הדיינים שטפנטש בב"ב אחה"צ, בראשות ראש הכולל הגרי"מ פרידמן שליט"א, לרגל עמידתם של האברכים הדיינים בכור במבחן על חלקים נכבדים מסדר לימוד הש"ע חו"מ במגמת תלמוד ההוראה לדיינות הלכה למעשה, לקראת המעמד שנערך בהיכל בית המדרש שטפנטש הטיחהו עצמם להשתתף ולהוקיר את רבני בית המדרש זקן חסידי שטפנטש הרה"צ ר' נפתלי כהן שליט"א, שהתרגש למראה היכל בית המדרש השוקק חיי תורה והוראה, ומזכרוננו הצלול העביר לאברכים תיאורים חיים מחצר השוקק שטפנטש, עת זכה לקבל את ברכת הצדיק ולטיפתו על לחייו מעמד שנחרט בשוקק ונשמר בצקלוננו, כמו כן תיאר זכרונות מעוד חצרות הקודש של מאורי החסידות להם היה עד ראייה בהיותו מתגורר בעיר הבירה בוקרסט עד עלות ארצה, הרב הישיש שליט"א ריתק את הקהל מזכרונותיו הרבים והעסיסיים על חיי היהדות ברומניה, וימי חודש שבט נזכרים ונעשים כחודש ההצלה של הרה"ק מבעלזא זיע"א יחד עם אחיו הרה"ק מבילגוריא זיע"א ופמליית האדמו"ר שניצלה עמו מעמק הבכא, הרב שליט"א תיאר את מאורעות הלילה הקודש עת הגיעה הבשורה והידיעה הסודית בבית הרה"ק מפאלטישען, כי לקראת חצות יופיע הרה"ק מבעלזא אוד מוצל מהתופת ובדרכו לחמש המסע ההצלה יתנה לילנת לילה בבית ש"ב מפאלטישען, ההתרגשות הייתה ניתנת להמשש בחלל האויר, כלום קלה היא בעיניך להיות נוכח במעמד היסטורי שכזה? זכרונות אותו לילה לא משים מהרב כהן עד עצם היום הזה ועוד רבות סופר ויסופר אודותם, וכעת הכל עושים אזנם כאפרכסת להאזין ולחוות את הימים ההם בזמן הזה. הרב כהן מספר שליווה את הרבי מבעלזא

צדיקי הדור בידם להחיל את מידת הרחמים על בני"א ואת מידת הדין והמשפט על הגויים

ואלה המשפטים
(כא. א) הרב הקדוש מו"ה רבי אלימלך מליז'ענסק זי"ע פירש על מה שאמרו חכמים ז"ל (ברכות טו) על הפסוק (תהלים קא. א) 'חסד ומשפט אשירה' היינו שאיך הקב"ה נוהג עמי בבחי' 'חסד' אזי 'אשירה' וגם אם ח"ו ההנהגה היא בבחי' 'משפט' ג"כ ופירש 'אשירה' הוא מלשון 'פירות הנושרים', וזהו שנאמר 'אם חסד' כשהצדיקים רואים שנתעורר בעולמות העליונים מדת החסד 'אשירה' אותם, על דרך פירות הנושרים, היינו, להשרים למטה לעולם הזה על ישראל. ואם 'משפט' ג"כ על דרך זה 'אשירה' על אמות העולם, שישירו מידות הדין והמשפט על הגויים, כי הכח ביד הצדיקים להמשיך 'למדות מעולמות עליונים כפי שירצו. וזהו שנאמר כאן 'ואלה המשפטים' בחינת גבורה ודין 'אשר

עד להמשך המסע בתחנת הרכבת בואכה בולגריה, מספר כעת את כל רגעי אותו הלילה, ממרומי גילו בלעה"ה הוא מתרעם על סילופים וחצאי אמיתות המתוסספים לתולדות אירועי אותו לילה מרגש. הרבי מבבלזא הגיע בשערי הרבי מפאלטישען, מכוסה ומחבא לבל יתגלה חלילה, הרבי שהה שם כמה שעות, ולקראת שחר הזדרז ויצא לתחנת הרכבת, לא היה אז זמן, ולא היה ראש, ובוודאי לא היה אומץ להסתובב ברחובות, ולא לערוך ביקורי נימוסין אצל אמוריים ורבנים בבוקרסט, עם יצית צדיק את בית הרבי מפאלטישען מיהרה הפמליה לתחנת הרכבת להמשך המסע המפרך עדי הגיעם לארה"ק. עוד זכרונות רבים בפי הרב כהן וחלקם מה שסיפר במעמד הנאדר הזה וחלקם מה שעוד יסופרו ויתוארו, דור לדור ישבח מעשיך.

במהשך נשמעו דברי ברכה והדרכה מעשיים מפי האורח הדגול גאב"ד שפיקוב שליט"א מאנטווערפן שסיפר לאברכי הכולל הרבנים הדיינים עובדות ופסקים משולחן בתי הדין באירופה ומעשי רב מגדולי הדיינים דשם אודות מקרים רבים ומגוונים שעלו על שולחן מלכים, לסיום נשמעו דברי ברכתו של רב קהל שטפנטש, הרה"ג אברהם יעקב סלמון שליט"א, שהביע את שמחתו להיות נוכח במעמד מרומם זה, בהם הגידולים עושים בס"ד פירות, בחינת 'אילן אילן במה אברכך', וכל ברכות הגמרא הנובעים ממשל מפורסם זה, כן העלה התיאורים ממעמד השולחן הטהור של הרה"ק משטפנטש זיע"א ביום ט"ו בשבט כפי שתוארו בידי זקני החסידים. לאחז מסכת הנאומים נערך שולחן פירות לרגל היום ושירת ותשבחות לא-ל חי לרגל יום סגולה וישועה זה.

צילום: דובי קורו

מה החוקים הם מהשי"ת בעצמו, ה מ צ ו ת ה ש כ ל י ו ת מהקב"ה המה.

(חידושי הרי"מ זי"ע)

עבודת המידות - לתקן עולם במלכות ש-ד-י

פי תקנה עבד עברי (כא. ב) אס האדם לקנות קנין נפשי שיהיה עבד נאמן לאלקיו ולהיות נקרא בשם 'עבד עברי' אזי עליו לעבוד באופן הנרמז בפסוק: שנים יעבד ובשביעית' שש שנים' מורה על ה' מדות חסד גבורה תפארת נצח הוד ויסוד שיש בכל אחד מהם ב' צדדים, זה לעומת זה, והיינו דאפשר לנצלם לטוב, לעבוד בהן את השי"ת, וכן ח"ו להיפך לרדוף בהן אחרי תאוותיו הגשמיים והמדיות של ה' מלכות' מורה על

השכינה הק', ולכן אמרה התורה, כי עבודתך בשש המדות יהיה אך ורק לצורך המדה השביעית, והיא השכינה הק', להקים שכונתא מעפרא, ולצורך גבורה. ואז יצא לחפש חנם' מובטח לו שלא ישלוט עליו היציה"ר המכונה בזוה"ק (פ' תרומה דף קנח) בשם 'חינים', ולא יחטיאו.

(ריבנו הק' אדמוה"ו מסאדיגורה זי"ע)

שנה י'

גליון מס' 475

פרשת משפטים ה'תשפ"ה

בית הנסות לתורה ולתפילה שטפנטש כולל אברכים לעיון - לפנ"צ כולל אברכים לתורה - אח"צ רחוב מרז'יל 13 בני ברק

תלמוד תורה "תורת אמת" שטפנטש
ניו היילס
כתות הת"ת
מכנה לשיבה קטנה כולל חסידות הרי"מ אלנע

בית המוסד - נבועים
קבצי הצדיק משטפנטש חו"מ רבי"ם - נבועים כולל אברכים * בית מוסד * מדרשה * מרכז תורנים לנעקים

הכנסת אורחים ואש"ל ברומניה
לקטניות וחיידים - במונטה מראש מתחם קבר האדמו"ר הראשון משטפנטש רח"ו אלינבט 2 שבי פאקורד יאשי - רומניה

מקוה טהרה
מפעל קהלת יוספאה וקבוצת יושביה עיר וסיוע לטיפות תרבות בימי החיים ולמנוחות חשבה.

אור מתורתו
שיעורי תורה ברבני ראון נוסף חיווק וערכי יחודות לנס שבשורת, בדתות נגדו להמשפטים ומכיו הרבים

הספריה התורנית ומזיוון
להנעת הדורות הנוכח וזכר הצדיקים המנוחים.

מכון תורני "תורת אמת - שטפנטש"
להוצאת כתבי רבותינו הקדושים לבית שטפנטש - חו"מ - רומניה.

מפעל האנציקלופדיה
החבטי רומניה

מספרי המכון יתג להשיג במשרדי המוסדות:
אנציקלופדיה מלכות שכינות בית חו"מ ב"ח אמות אמת - שטפנטש

השפ"ק קודש - רחוק
פניות מלכים - ניו
עלי ובה:
ח"ב עניני ברת מילה,
ח"ב עניני חלאקה,
ח"ב עניני נישואין ונשואין,
ח"ב עניני פרוץ רבן וקביעות לשביתת הילד
ח"ב עניני - בדיקת תלמוד
מנוח - שיש - ננוני שטפנטש נתיקים
אליהם עם שני יוסקים

י"ל על ידו כמון
"תורת אמת שטפנטש"
הצטרפו לקבלת הגליון כל שבוע
ברוא"ל: 7172759@gmail.com
טלפון: 03-579-03-03
פקס: 03-616-5110

העובד את ה' למען עצמו וטובתו - לא עלתה בידו כלום

אם בגפנו יבא בגפנו יצא אם פעל אשה הוא ויצאה אשתו עמו (א. א.) התיבה 'בגפנו' מתרגם אנקלוס 'בלחודוה' ויש לפרש דאם האדם עובד את ד' בשביל הגאון עצמו בכדי

לדעת שהן המצוות החוקיות והן המצוות השכליות כולן מהשי"ת

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם (כא. א) איתא ברש"י ז"ל 'מה הראשונים מסיני אף אלה מסיני' כו'. היינו, שלא תחשוב הלא המשפטים הם קרובים לשכל, ולכן אין הם ממצוות הבורא ית', ולכן אמר 'מה הראשונים מסיני'

(ורע קודש)

לקבל פרס ולא בשביל כבוד שמים וזהו 'בלחודוהי' היינו עבור כבוד עצמו גרידא, הרי אז 'בגפו יצא' ואין בידו כלום. אבל 'אם בעל אשה הוא' שהאדם הוא משיפע שכל כוונת עבודתו הוא עבור כבוד ד' ובכדי להשפיע כל טוב להעולם, 'יצאה אשתו עמו' פי' ממקום שהשפיע בעצמו משם הוא מקבל.

(רבינו הק' אדמו"ר מסאדיגורה ז"ע)

האֱלֹהִים אֲשֶׁמָה שֶׁלֹּא חֲסָמָה מִבַּעַד הַלְיָצוֹנוֹת וְדַבְרִים אֲסוּרִים מִלְּהַכְנִס לְאֹזְנֵי

וְרִצְעוּ אֲדִינֵי אֶת אֹזְנֵי בְּמִרְצֵעַ וְעִבְדוּ לְעֵלָם (כא. כ) כתב ברש"י ז"ל: 'אוזן ששמעה על הר סיני וכו' תרצע. כ"ק האדמו"ר ה'פני מנחם' זצוק"ל אמר בשם אביו האמרי אמת ז"ע שהקשה ב"ש 'אוזן ששמעה' והרי עיקר השמיעה היא בגובה האוזן, וא"כ למה רוצעין ב'אֱלֹהִי' (עי' קידושין כא) ותירץ דאשמת האוזן היא, כי אחרי ששמעה האוזן דברי תורה, ובכל זאת לא קלט האדם את הנשמע הרי מן ההכרח שאוזן זו ספגה הרבה ליצנות וניבול פה אשר טיפה אחת של ליצנות דוחה הרבה דברי תורה, לפיכך יש לרצוע את האֱלֹהִים שבאוזן, שהרי זו נבראה במיוחד לשמש תריס בפני ליצנות וניבול פה כמ"ש חז"ל (כתובות ה) שאם ישמע אדם דבר שאינו הגון יכוף האֱלֹהִים לתוכו, וכיון שבאוזן זו לא נוצלה האליה לתפקידה יש לרצוע אותה.

(לקוטי יהודה)

שֶׁלֹּא תִהְיֶה חֲכָמְתוֹ מְרֻבָּה מִמַּעֲשָׂיו...

וְרִצְעוּ אֲדִינֵי אֶת אֹזְנֵי בְּמִרְצֵעַ וְעִבְדוּ לְעֵלָם (כא. כ) כתב הר"ק האדמו"ר רבי יצחק מאיר מגור ז"ע: 'איתא בגמ' (קידושין) בעבד שמרצעין אונו כשאינו רוצה לצאת לחרות: 'אוזן זו ששמעה קולי על הר סיני שאמרתי כי לי בני ישראל עבדים והלך זה וקנה אדון לעצמו ירצע'. וקשה וכי משום שפגם באזנו באים לפגוע עוד יותר באבר זה אולם איתא במסכת אבות 'אמר ר"ח בן דוסא כל שחכמתו מרובה ממעשיו אין חכמתו מתקיימת', והנה העבד הזה שמע וידע ולא קיים, הרי שחכמתו מרובה ממעשיו, הולכים ופוגמים באזנו, שלא ישמע יותר.

(החידושי הר"מ ז"ע)

פְּסוּק-סִגוּלָה לְבִיטוּל מַחֲשֵׁבוֹת זְרוֹת

וְכִי יֵדֵד אִישׁ עַל רֵעֵהוּ לְהַרְגוֹ בְּעֶרְמָה מֵעַם מִזְבְּחֵי תִּקְחֵנּוּ לְמוֹת (כא. ד) כתב רבינו המגיד מקאז'ניץ ז"ע: 'מכאן נובל למצא הרמז מ"ש בסידור האר"י ז"ל (סידור רבי שבת' בסדר הלימוד טו, א) כי הרמ"ק קבל מפי אליהו ז"ל לבטל מחשבה זרה לומר פסוק (ויקרא ו) אֶשׁ תָּמִיד תִּקְרָךְ עַל הַמִּזְבֵּחַ (ויקרא ו. א) ואפשר לפי זה לפרש פסוק זה 'וכי יזיד איש' היצר הרע 'על רעהו' הוא היצר טוב, שהם יחדיו בלבו של אדם, והיצה"ר חרצה 'להרגו בערמה' היינו שיכניסו במחשבת רעה ערמונית וכזבת, אזי 'מעם מזבחי תקחנו למות', דהיינו, סגולה כנגד כך היא לעבור הפסוק 'אש תמיד תוקר על המזבח' כנ"ל, ויזכור רוח הטומאה מן הארץ.

(עבודת ישראל)

שֶׁבֶת יוֹם מִסוּגָלָה לְקַבְלַת הַתְּפִילוֹת לְרַפּוּאוֹת הַגּוֹף וְהַנַּפֶּשׁ

רַק שְׁבִתוֹ יָמֵן וְרַפְּאָ יָרְפָא (כא. יט) כתב הר"ק רבי שלמה מראדומסק ז"ע דהכתוב בא לרמז גודל מעלת יום השבת קודש, אשר הוא צנור כל השפעות וטובות הכלולים והנצרכים לגוף ולנפש, והוא מרפא לכל הענינים הצריכים רפואה כמ"ש (שבת קיח) שומר שבת מחללו אפילו עבד ז"ג מחול לו, וז"ש (שמות כא ה) 'ובשביעי יצא לחפשי חנם', היינו, בשביעית רמז בו אותיות שב"ת, ולזה ג"כ הענין בחובל בחבירו, צריך ליתן לו ה' דברים, ואחד מהם 'שְׁבִת' אותיות 'שְׁבִת' רמז בזה בחובל בחבירו שהוא ג"כ בב' ענינים אלו, הא' כפשוטו שחבל בגופו, וגם רמז בעניני הנפש בחבל

בחבירו בפגם הנפש, ועל כל ענינים האלה העיקר הוא להתפלל עליו ביום ש"ק והוא תכלית הרפואה. וז"פ 'רק שבתו יתן' כאשר יתפלל עליו ביום השבת, ואז 'רפא ירפא'.

(תפארת שלמה)

לַפְעָמִים הַמְּחַלָּה הִיא רַק סִיבָה כְּדִי לַתְּקוּן הַנִּיּוּצוֹת שֶׁב'תְּרֻפוֹת'

רַק שְׁבִתוֹ יָמֵן וְרַפְּאָ יָרְפָא (כא. יט) איתא בס' 'חסד לאברהם' לרבי אברהם המלאך - באמרות הר"ק

הַאֲוֵרָח - חֲפִץ שֶׁל מִצְוָה

וְרַפְּאָ יָרְפָא (כא. יט) מדי שנה, נוהג היה הר"ק רבי נחום בער'ניו מסאדיגורה לנסוע ללייפציג, להשתטח על ציון אביו הקדוש הר"ק רבי שלום יוסף הכבוד 'זי"ע - ביומא דהילולא, י"א באלול. בדרך כלל, עושה היה קפנדריה בעיר אחת, אשר רבים מתושביה נמנו על אנשי שלומו הקרובים אליו, אשר ערגו והשתוקקו לשהות במחיצתו ולשאוב חיזוק ועידוד מזורר פניו ומאמרות פי קודשו. היתה לו שם אכסניה קבועה בבית אחד החסידים, ואליה נקבצים היו ובאים כל החסידים דמתא להתבשם מאורו ולהתחמם מאשו.

שנה אחת, נחלה ילדו של אחד החסידים בעיר, והרופאים אמרו נושא לחייו. ביקש אותו חסיד מבעל האכסניה הקבועה, כי יניח לו הפעם לארח את רבי נחום בער'ניו בביתו, והוא ידאג לכל צרכיו וגם יערוך את הסעודות להחסידים, ואולי בזכות כך יוכל לפעול ישועה לרפואת בנו. לא בקלות הסכים בעל האכסניה הקבועה לבקשה, אך הואיל והבין כי מדובר בפיקוח נפש, נכנע וויתר.

המארח הנבטי הכין אכן עבור רבי נחום בער'ניו את כל צרכיו ביד רחבה ונהג בו כבוד מלכים, וגם עבור החסידים ערך סעודות כיד המלך.

כאשר מוכן היה רבי נחום בער'ניו לנסוע לדרך וכבר עמד בפתח, נישא אליו המארח וסח לו, כי קיבל על עצמו את כל אירחת האירוח, בתקוה כי בזכות זאת יוכל לפעול שרועה עבור בנו החולה. הוא ביקש, איפוא, שרנ"ב יבטיח לו שהילד יקום מחוליו בריא ושלם.

רבי נחום בער'ניו נותר לעמוד שקוע במחשבותיו, הדברים נפלו עליו בהפתעה מוחלטת, ולאחר דומיה קלה נענה ואמר:

"השם הוי"ה הקדוש, מסתתר באותיות מצו"ה. שכן האותיות הראשונות בתיבה 'מצוה', הן מ' צ', ואותיות אלו ב"א"ת-ב"ש", הן ה', ואילו האותיות האחרונות הלא הן ה'. הרי השם הוי"ה במלואו.

לפיכך, כאשר מקיימים מצוה, מתעורר השם הוי"ה, ועל כל חפץ של מצוה, שורה השם הוי"ה, כמו על התפילין, על המזוזה, על הלולב והאתרוג וכן הלאה. במצות הכנסת אורחים, משמש האורח בתור החפץ של מצוה, והשם הוי"ה הקדוש שורה עליו. הואיל וכך, מאחר ואני הוא כאן האורח, הריני מברך אותך בזכות השם הוי"ה, על הלוך, על השוב, והנה רפואה שלימה!" - - - ואכן, הילד קם מחוליו והבריא לחלוטין.

(בכור ישראל' בהוצאת מכון בני ברק, ומתוך אמ"ק ב"ק מרן אדמו"ר מבאיאן בעת היותו אושפזיכא בבית הגה"צ רמ"מ טוביאס שליט"א אב"ד קדימה מנ"א תשנ"ה, אצל המזוזה עת יצא את פתח הבית והמשיך ישועות בזה, ויהי לפלא)

בלא התרופה הזאת, וזה 'ונייחדו' שהוא יחוד גמור, שאין יחיד כיחודו ואין צריך לשום דבר, ומחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, ובידו נפש כל חי, וכל מה שברא הקדוש ברוך הוא לא ברא אלא לכבודו (אבות פ"ו מ"א), כל ענין רפואות וחכמות חיצוניות הוא רק שיהיה להם עליה על ידי האדם בעת שצריך לאותו דבר, ויעלה אותו באמונתו ליחוד גמור.

(רשפי קודש - ריו"ז)

הַשְּׁמִירָה מִמַּחֲשַׁבַּת בְּכוּחֵי וְעוֹצֵם יָדֵי עֲשִׂיתִי הַרְכוּשׁ הַרֵב שֶׁבְּרִשׁוֹתַי - ע"י רִיבּוּי הַצַּדְקָה

אִם יָקוּם וְהִתְהַלֵּךְ בַּחוּץ עַל מִשְׁעַנְתּוֹ וְנִקְמָה הִמָּנֶה רַק שְׁבִתוֹ יָמֵן וְרַפְּאָ יָרְפָא (כא. יט) פירש מרן הסב"ק מרז"ף ז"ע: 'אם יקום' היינו, אדם שיש לו הרבה נכסים וממון ע"ד הכתוב 'כל היקום אשר ברגליהם' (דברים יא. ט) ואמרו חז"ל זה ממונו של אדם שמעמידו על רגליו, (פסחים ק"ט) 'והתהלך בחוץ' היינו שהדבר הזה העשירות שלו גרם לו שיצא חוץ לגבול הקדושה, וכמאה"כ 'עשור שמוך לבעלי לרעתו' (קהלת ה. ב) ואם תפלא מאין נובע דבר זה שיצא לחוץ? ע"ז באה התשובה: 'על משענתו', שסבור היה שכוחו ועוצם ידו עשה לו החיל הזה, והאמת היא שאין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים, ונגד אדם זה ממשיך הכתוב לומר 'ונקמה המכה', והנה רפואתו שיתרפא ממחלתו הרוחנית 'רק שבתו יתן' שיראה להוסיף בבתינת הרבה צדקה 'ורפא ירפא' אזי, ושב ורפא לו.

יֵשׁ לְעֶסֶק בְּתוֹרָה וְתַפִּילָה כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה וְלֹא רַק בְּיָמֵי הַדִּין

אִךְ אִם יוֹם אֵו יוֹמִים יַעֲמֵד לֹא יָקוּם בִּי כִּסְפוֹ (כא. כא) איתא בשם הר"ק רבי מנחם מנדל מרימינוב ז"ע: 'יום' - רומז על יום הכיפורים, 'או יומים' - ב' ימי ר"ה, 'יעמוד' היינו יתפלל ויעשה תשובה, על דרך שאמרו חז"ל ברכות ו: אין עמידה אלא תפלה, 'לא יקום' רצ"ל אין לתשובה זו תקומה ויסוד, וזאת: 'כי יקום ה'א', דכיון שכל השנה אינו עוסק כלום בתורה ומצוות, רק אלו הימים שהם ימי דין ניכר שכל מגמתו הוא שיתנו לו פרנסה וחיים וכמאמר ז"ל (בתקונים תקון ו' כב.) 'צווחין ככלבא הב לן חייא, הב לן מזוני', ואין כוונתם לעזיבת החטא מחמת יראת השי"ת רק מחמת העונש, ועל כך אין להם תקומה.

(אורי ישראל)

צַדְקָה תַּצִּיל מוֹמֹת

וְיַחֲצֵוּ אֶת כִּסְפוֹ וְגַם אֶת הַמֶּת יַחֲצִיּוּ (כא. לה) כתב הר"ק בעל ה'יטב לב' מסיגוט ז"ע על הפסוק 'וחצו את כספו וגם את המת יחצו' דהנה באותיות מחצית יש האות 'מם' בתחלתו ו'תיו' בסופו והוא אותיות 'מת', ור"ל, והנה אז ח"ו נגזר על החולה האותיות האלו 'מת' אזי יש עצה ליתן צדקה לעניים ו'צדקה תציל ממות', ועל ידי זה שנותן צדקה אזי משימים באמצע האותיות מת תיבת 'חצי' ונעשה 'מחצית' וזהו הפירוש 'וחצו את כספו' לצדקה ועל ידי זה 'גם את המת יחצו', פירוש, שעל ידי זה יחצו גם אותיות 'מת' ונעשה 'מחצית'.

(עטרת שלמה)

ע"י תִּיקוּן הַמִּידוֹת בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ אֲפֻשֶׁר לְהַשִּׁיג קִרְבַּת אֲלוּקִים

וְנִקְרַב בְּעַל הַבַּיִת אֶל הָאֱלֹקִים אִם לֹא שִׁלַּח יָדוֹ בְּמִלְאֲכָתוֹ יַעֲהוּ (כב. ו) ע"י תיקון המידות בין אדם לחברו אפשר להשיג קרבת אלוקים, כך היה רבינו הק' רבי מנחם נחום משטפנשט אומר משמו של הר"ק מאפסטא על הפסוק 'ונקרב בעל הבית אל האלוקים' - במה יתקרב אור השי"ת לאדם, 'אם לא שלח ידו במלאכת רעהו' - שלא השיג גבול רעהו.

(אמונת אמת - שטפנשט)

מהר"ק הרבי ר' ברוך ממעזיבז (מהדורת שפתי צדיקים חש"ב, עמ' קמה): פתח הרב עוד מאמר קטן נמליכו ונייחדו', הוא מלשון ומלכותו בכל משלה (תהלים קג, יט), שכל דבר שבעולם דצח"מ [דומם, צומח, חי, מדבר] צריכין שיהיה להם עליה ע"י האדם, ולכן כשהאדם חולה רח"ל, וצריך לרפואות ממיני עשבים שהוא צומח, ושאר דברים, צריך האדם להאמין באמונה שלימה שלקחת הרפואות הוא רק בכדי שיהיה להם עליה ע"י לקיחה זו. ובאמת שהקב"ה יכול לרפאות כל חולי

מי שלקוי ב'נגיעות' לא יוכל להגיע לשלימות

וכי ישאל איש מעם רעהו ונשבר או מת בעליו אין עמו שלם ושלם איש מעם רעהו ונשבר או מת בעליו אין הוא פא בשברו (כ.ב. יג-ד) פירש מרן רבינו הסב"ק מרוז"ן ז"ל ע"י: 'וכי ישאל איש מעם רעהו כשאדם שואל ומבקש דבר מאת השי"ת שנקרא 'ע' (ענין שמור"ר כו א) עפ"י הכתוב (משלי כו. י) 'רעה ורע אביך אל תעזב, ונשבר' אפילו אם ישבור כל אבריו למענו ית' או מת אפי' אם יסבול יסורים בחי' מיתה עבורו ית', עכ"ז דע לך שהכל תלוי בפרט הזה: 'אם בעליו אין עמו' אין כל בזה נגיעות ופניות עצמיית אלא כל כוונתו למען כבודו ית', אז 'שלם ישלם' יוכל להגיע לשלימות, אבל 'אם בעליו עמו' ודורש טובת עצמו אזי 'לא ישלם' לידי שלימות לא יבוא.

לקיים המצוות ברוב כיוסופין ושלימות

אם כסף תלוה את עמי את העני עמך לא תהיה לו קנשה (כ.ב. כד) בשעה שאתה נותן צדקה לעני אם תתאוה ותכסוף להתחבר עמו [כסף] מלשון [כסוף] נכספת' ו'מלוה' לשון התחברות ע"י 'הפעם ילוה איש' אזי 'את העני' המצוה שעשית עמו 'עמך', קניית את המצוה לקנין נפשי והשי"ת יחזיר לך כפלי כפליים, אך בתנאי 'לא תהיה לו קנשה' שלא תבוא בטענות לפני ד' שמגיע לך ולא ירום לבבך על ידי עשיית המצוה.

(רבינו הסב"ק מרוז"ן ז"ל ע)

להזהר מלדבר רע על שום יהודי

אל תשת ידך עם רשע להיות עד חמס (כ.ב. א) איתא בשם הבעש"ט הק' ז"ל ע"פ פן שונה בענין שלא לדבר רע על שום אחד מישראל ח"ו, כי אם ידבר לה"ר יצטרך להיות 'עד חמס', והיינו, כי כאשר זה הרשע - היצר הרע, בא לקטרטג ביא אותו לעדות על דבריו, ולכן גם כאשר הכרח לא יגונה נצרך לגנות איזה אדם רשע יאמר בפירוש שאינו מדבר על עצם אותו האדם, אלא על המידה הרעה שנמצאת בו. [ידוע שכך נהג בעש"ט ז"ל ע].

(רשפי אש השלם)

לסייע בידי חבר - להתפלל עליו

פי תראה חמור שנגא רבין תחת משאו (כ.ב. ה) כתב הרה"ק רבי אפרים מסדילקאב ז"ל כידוע הגוף נקרא 'חמור' כי כל כולו חומריות, ואילו היצר הרע נקרא 'שונא' והנה כאשר תראה בחברך שהוא 'רובץ תחת משאו' דהיינו שהוא שרוי בעת צרה כגון שנפל למשכב או במצב של לחץ מחוסר פרנסה או כל צרה שלא תבא, אז מצוה עליך 'עוזב תעזוב' היינו שתעזור לו בתפלתך. וזה מכוון למה שדרשו חכמינו ז"ל (ב"מ ל.ב) 'עמו' דווקא! והיינו שהוא גם כן יתפלל ויחזור בתשובה, לאפוקי כשהוא יושב ואינו פונה עצמו להשם יתברך אז אתה גם כן פטור כשהוא אינו רוצה - וכך ראיתי מא"ז הבעש"ט זללה"ה.

(דגל מחנה אפרים)

הבא אל הצדיק ע"מ שירומם אותו - עליו לסייעו בעבודתו להתרומם

עזב תעזב עמו (כ.ב. ה) אמר 'היהודי הקדוש' מפרשיסחא ז"ל ע"י על הפסוק 'עוזב תעזוב עמו' שלא תאמר הואיל ועליך מוטל המצוה לטעון שרעון ע"י עזב תעזוב עמו. שגם בעבודת ה' כן היינו, שאתם תסייעו לו להצדיק להגביה ולרומם אתכם, כי באם אין עושה כלל רק שסומך עצמו רק על הצדיק, אזי חס ושולום לא יוכל הצדיק לעשות לו פעולה לטובה.

(תולדות אדם)

ההתרחקות מהשקר

מדבר שקר תרחק (כ.ב. ז) איתא בשם א"ז הרה"ק החידושי הרי"מ זצ"ל שאמר: לא מצינו בכל התורה שהתורה בעצמה תעשה הרחקה לעבירה, רק חז"ל

עשו סייגות והרחקות. רק ב'שקר' עשתה התורה בעצמה הרחקה 'מדבר שקר תרחק'.

(לקושי יהודה)

חותמו אמת

איתא בשם היהודי הקדוש ז"ל ע"י כתבו חז"ל (שבת נה.) חותמו של הקדוש ברוך הוא הוא 'אמת' - שהוא חותם כזה אשר לא יכולים לזייפו שאם יזייפו הרי לא יהיה אמת!.

(תפארת היהודי)

מתוך שחסידיהם הם תורתן ומשמרתן ומלאכתן מתברכת

וברך את לחמך ואת מימך (כ.ב. כה) איתא בחז"ל (ברכות ל.) 'חסידיהם הראשונים היו שוהים שעה א' קודם התפלה ושעה א' לאחר התפלה כדי שיכונו לבם למקום'. ומקשה הגמרא והלא ג' תפילות הם ביום, וא"כ תורתן ומלאכתן מתי נעשית? אלא מתוך שהם חסידים תורתן ומלאכתן ומלאכתן מתברכת. וזה מרמז הפסוק 'ועבדתם את ה' אלקיכם' איזהו עבודה הוי אומר זו תפלה, היינו כשמתפלל באמת, ומכוין לבו למקום כמו שהיו עושים חסידים הראשונים, אזי 'וברך את לחמך' וגו', היינו 'לחם ומים' כפשוטו, שהכונה לפרנסה, כשאחז"ל 'מלאכתן מתברכת' וכן לחם ומים רומזים אל התורה שנקראה כן כמו שנאמר (משלי ט. ה) לכו לחמו בלחמך, הוי כל צמא לכו למים (ישעיה נה. א) וזהו אומרם ז"ל 'תורתן משתמרת'.

(אודב ישראל - אפטא)

הרפואה שנכנסת לחורים שבלחם ובמים ששותים

וברך את לחמך ואת מימך והסרת מן לחמך מקרבך (כ.ב. כה) פעם בא' הלילות הגיע מברק לחצה"ק דרבינו אדמו"ר ז"ל מסאדיגורה ז"ל ע"י ששלח אחד מבני משפ' הרוינשטיין שהיו נגידי שו"ע ארץ והיו מפורסמים בחסידותם וצדקותם בין אנ"ש ברוסיא, במברק הוא מבקש להזכיר בקודש פנימה שאחד מן הילדים חלה מאוד ונוקק לישועה, ושרבינו יעזור עליו רחמי שמים, השעה היתה כשתים לפנות בוקר, והמשב"ק הרה"ח רבי משה דוד גוטמאן ע"ה שהמברק הגיע לידי, חשב שימסור זה לידי רבינו מיד בבוקר ולא להפריע כעת את השינה המועטת אשר רק לא זמן פרש רבינו לנוח מעט מעבודתו בקודש, אך פתאום פתח רבינו את הדלת, ושאל האם יש 'חדשות' כמובן שר' משה דוד ע"ה הגיש לו את המברק, ונענה רבינו ואמר בהתעררות רחמים על החולה: הנה כתיב 'וברך את לחמך ואת מימך והסרת מן לחמך מקרבך', ויש להבין את הקשר שביניהם וכי בשביל שיברך את הלחם ואת המים תסור המחלה? אלא הענין הוא כך, יודע שיש מעיינות מרפא, ויש מקומות בהם ישנו אויר מרפא, והנה האדם שנגזר עליו מן השמים שרפואתו תבוא ממעיני המרפא, ואיך יוכל לקבל את המים מאותם מעיינות שהם נמצאים במקומות מרוחקים מאוה, וכן הדבר במי שנגזר עליו שיתרפא ע"י אויר מיוחד הנמצא במקום מסוים, ומה יעשה בכדי להתרפא אם לא נמצא באותו מקום שיש בו האויר המרפא? אשר על כן השי"ת המסבב כל הסיבות מסבב שהנצרך להאיר המרפא הרי שהרוח שנושבת מביא עמה את האויר הזה שנכנס בתוך החורים שבלחם שהוא אוכל, וכן הנצרך למי מעיינות המרפא הרי כל המימות שבעולם מחוברים ומסבב השי"ת שיכנס מהמים של אותו המעיין לתוך המים שהוא שותה, ובכך יש לו רפואה, וזהו פירוש הפסוק 'וברך את לחמך ואת מימך' שאמלא את הלחם עם האויר המרפא, ואת המים עם מי מעיינות הרפואה, ועי"ז 'הסרת מן לחמך מקרבך'! וכן נתקיים בהילד החולה שלפתע התעורר וביקש מים לשתות ומרגע לרגע הלך ונתרפא, ובאמת אמרו כי הילד התעורר בדיוק בשעה שרבינו ז"ל ע"י

הברכה של המים היא שיהיו מסוגלים ל'רפואה'

ועבדתם את ד' אלקיכם וברך את לחמך ואת מימך והסרת מן לחמך מקרבך (כ.ב. כה) ויש לבאר דבשלמא לחם צריך ברכה בתבואת ובעיסה, אבל מים מה צריך ברכה הלא וכמה כמה נהרות ובארות יש? וי"ל עפ"י דרו"ל 'לא עבד קוב"ה נסא לשיקרא, וזהו שהבטיח הכתוב שהקב"ה ישלח ברכה גם במים הגם שאין צריך לברכה ע"כ ברא השי"ת סגוליות המים להסיר מחלה ויהיה לרפואה.

(צמח דוד - הרה"ק רבי דוד מדינב"ז ז"ל ע)

אורח מביא רפואה

ועבדתם את ד' אלקיכם וברך את לחמך ואת מימך והסרת מן לחמך מקרבך (כ.ב. כה) חסיד אחד השמיע לפני רבינו מרוז"ן ז"ל ע"י איתא של צדיקים שאמרו ד'אורח מסוגל לרפואה' כי תיבת אורח היינו, אור-ח, ובברכת האורות היינו יוצר המאורות נמנה השבח השמיני 'בורא רפואות' וכן בשמונה-עשרה ברכת 'רפואני' היא הברכה השמינית, וע"כ האורח משפיע להמארחים אותו הברכה השמינית. ואמר לו רבינו: אני רואה שזה מרומז בזה הפסוק 'ועבדתם את ד' אלקיכם' באיזה פרט של עבודת ד' מדובר כאן? הוי אומר בעבודת הכנסת אורחים, שעל ידה מתקיים 'וברך את לחמך' עפ"י מה דקי"ל 'בעל הבית בוצע ואורח מברך' (ברכות מו.) ועי"ז הפסוק התועלת שתצמח לך מזה היא: 'והסרת מן לחמך מקרבך'.

ההסבר איך באמת אמרו 'נעשה' קודם ל'נשמע'

כל אשר דבר ד' נעשה ונשמע (כ.ב. ז) אמרו חכמינו ז"ל 'בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע יצתה בת קול ואמרה לזן מי גילה לבני רז זה, שמלאכי השרת משתמשין בו דכתיב 'ברכו ד' מלאכי גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דבור'. (תהלים קג. כ) 'ברישא עושי והדר לשמוע' (שבת פח.)

וההסבר הוא דידוע שהאדם מורכב מגוף ונשמה הכוללים רמ"ח אברים ושס"ה גידים גשמיים, ורמ"ח אברים ושס"ה גידים רוחניים, וכשם שבענין הגוף כל האברים שבאדם משועבדים המה למח שבראש האדם, ולכן תיכף כשעולה במחשבתו ללכת ברגליו או למשל להגיע את ידיו אזי א"צ לפקוד עליהם בדיבור, רק מיד כשעולה דבר זה ברצונו תיכף יתנועעו האברים אל אשר יהיה רוח האדם לעשות. כן היה מהראוי להיות כלפי רצונה של הנשמה שאם רצון הנשמה לעשות איזה מצוה השייכת לאבר זה שורה הדין נותנת לומר שאותו אבר יעשה תיכף ומיד המצוה השייכת לו, כי הרמ"ח אברים הרוחניים שבאדם המה כנגד רמ"ח מצוות עשה שציונו הבור"ת, והשס"ה גידים הרוחניים המה כנגד השס"ה מצוות ל"ת שאנו מוזהרין עליהם שלא לעשותם, ולמה אינו כן באמת? אלא מפני שאין אחדות וקשר חזק בין הגוף להנשמה בהיותם צרות זה לזה כידוע, לכן צריך מקודם התבוננות והתעוררות אח האברים שימלאו את הפקודות של הנשמה.

אכן במעמד הר סיני שאז פסקה זוהמתן היתה הזדככות הגוף גדולה כ"כ, עד שהאברים בעצמם עשו תיכף רצון הנשמה, וזהו 'נעשה' תיכף ומיד בטרם שאמרו שנשמע ונתבונן, אלא שהאברים בעצמם עשו כל המ"ע לרצון הנשמה, ולא היה בהם הבדל בין רצונם לעשייתם, כי לא היה שום מסך המבדיל ושום מפריע בדבר.

(מרוז"ן ז"ל ע)

כל ישראל ערבים זה לזה לקיום התורה והמצוות

נעשה ונשמע (כ.ב. ז) שתי התיבות הינם בלשון רבים, ולמה לא אמרו בלשון יחיד 'נעשה ואשמע' אלא מחמת המתקנות שהרגישו בשעת מתן תורה, נעשתה התורה כל כך חביבה אצלם עד שקבל כל אחד על עצמו להיות ערב בעד חבריו, שקיים גם הוא את התורה.

(חידושי הרי"מ ז"ל ע)

סוד תורת הגלגולים

גלגולי דברים - עובדות וסיפורים

על הפסוק הראשון בפרשתנו "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם" (שמות כ"א), כתוב בזוהר הקדוש: "פתח רבי שמעון ואמה, 'אלה המשפטים אשר תשים לפניהם' - ואלין דיניא דתסדר קדמיהון, אלין אינון סדורין דגלגולא, דינין דנשמתינ דאתדנו כל חד וחד לקבל עונשיה" (זוהר שמות צ"ד ע"א). תרגום דברי הזוהר הקדוש: "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם - אלה הדינים שתסדר לפניהם. אלו הם סדרי הגלגולים, משפטי הנשמות, שנידונו כל אחת לקבל את עונשיה". הזוהר הקדוש לומד ממילותיו של פסוק זה, שאלו הם הסדרים של "גלגולי הנשמות".

ידוע לכל בר בי רב, כי בתורת הנסתר בזוה"ק ובכתבי האריז"ל, מופיעים פעמים רבות עניני גלגולים ועיבור נשמות אשר עוברים נשמות בני ישראל. כל יהודי מודע ויודע כי חס לו מלהישאר חייב ממון לזולת, כדי שלא יצטרך לבוא שוב לעולם בגלגול אחר בכדי לפרוע את חובו. כמו כן ידוע לכל, כי ישנן נשמות מבני ישראל שבאות בגלגול לעולם-הזה על מנת לתקן חלק ממה שעיוותו אותן נשמות בגלגולים קודמים, או להשלים מצוות שלא הודמו להן לקיים בגלגול קודם. שכן, השי"ת ברוב רחמיו וחסדיו על עם בני ישראל חביביו, רוצה בתקנת כל הנשמות, ולפעמים מזכה אותן לבוא שוב בגלגול לעולם-הזה ולתקן את העבר.

ביריעה זו קיבצנו מספר סיפורים ידועים וכאלו שפחות ידועים, המדברים בעניני גלגולי נשמות ותיקוניהן.

תורת הגלגולים - מעזריטש

מסופר כי הרב הקדוש המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע, ביקש מרבו הבעש"ט הקדוש זי"ע שיבאר לו את מהות דברי הזוהר הקדוש שהובאו לעיל על המילים "ואלה המשפטים" - "אלין אינון סדורין דגלגולא". אמר לו הבעש"ט שיסע ליער פלוני, ובאמצעו יראה אלין שתחתיו מפכה מעיין מים חיים וזכים, ויסתתר שם בסביבה עד השעה שש בערב ואז יבוא לביתו. נסע המגיד אל היער כפי שצוה מפי הבעש"ט, והסתתר בין העצים הרבים כפי ההוראה שקיבל, כשהוא ממתין לבאות לראות למה כוונו דברי רבו הבעש"ט.

לפתע ראה המגיד כי אל המקום מגיע פרש מזויין הרוכב על סוס אביה, ובהיותו עיף ויגע מהדרך ירד לנוח מעט, אכל ושתה ממי המעיין ואחר-כך נסע לדרך. כשנעלם הפרש מאופק ראייתו, הבחין המגיד כי האיש שכח במקום את ארנקו התפוח המלא בכסף. תוך כדי כך הגיע למקום איש עובר דרך, וגם הוא ישב לנוח בצל העץ, והנה הוא רואה את הארנק המונח על הקרקע. הלה שמח מאד על המציאה הכשרה שנפלה לידו בהסח הדעת, הכניס את הארנק אל כיסו וקם והלך לדרך. לאחר כל זה ראה המגיד ממקום מסתורו שאל המקום מגיע הלך עני ואביון, ובהיותו עיף ויגע הוא יושב לאכול שם את פיתו החריכה אשר היתה לו, שותה לצמא ממי המעיין, שוכב לנוח ונרדם. תוך כדי כך חזר אל המקום בסערה הפרש הראשון שהיה במקום לפני זמן לא רב ואיבד את ארנקו, מעיר הוא את העני ושואלו בצעקה: "היכן הוא הארנק אשר שכחתי כאן?". העני המסכן לא ידע מאומה על הארנק ולא

הבין בכלל במה מדובר, ואילו הפרש רוכב הסוס המשיך לצעוק עליו וגם היכה אותו מכות רצח ופצעו אנושות, בדרישה נוקבת שיחזיר לו את כספו האבוד. והלך העני צועק לעומתו ובצדק מוחלט כי אין הוא יודע מאומה. לאחר זמן מה, כשראה הפרש כי מעני זה לא תצמח ישועתו ואבידתו, התייאש ועזב המקום בכעס. כשהוא מותיר את העני חבול ופצוע.

בהגיע השעה שש, יצא הרב המגיד זי"ע ממקום מסתורו וחזר לביתו כפי שהורה לו רבו הבעש"ט. הוא מיהר להגיע לפני הבעש"ט ושח בפניו בפליאה את כל אשר ראו עיניו. או אז הסביר לו הבעש"ט זי"ע, כי בגלגול הקודם היה האיש הרוכב חייב לאיש השני סך מסוים של כסף ולא אבה לשלמו, ובאו השניים לדין-תורה לפני דין אחד שפסק ועיוות את דינו ופטרו מבלי שום חקירה ודרישה. הסכום המדובר זהו הסכום שהיה עכשיו בארנקו של האיש שנאבד, והוא הגיע היישר לידינו של אותו אדם שהיה חייב לו. ואילו אותו הלך עני שספג את המכות, היה בגלגול הקודם הדיין שעיוות את הדין, ועתה הוא קיבל את עונשו וחלקו מנה אחת אפיים. כך הסביר מרן הבעש"ט לתלמידו המגיד זי"ע את דברי הזוה"ק על 'ואלה המשפטים' - 'דא רזא דגלגולא', זהו סוד הגלגולים.

(בעל שם טוב, 'דברים ערבים')

תורת הגלגולים - בארדיטשוב

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם (כא. א) הרה"ק רבי יחזקאל משינאווע זי"ע שאל על פירוש

הזהר על 'ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם' - דא רזא דגלגולתא' ע"כ, ודברי הזוה"ק סתומים מאד. ופירשם ע"פ מעשה שאירע בעיר בארדיטשוב, איש אחד מהבעלי בתים החשובים בעיר היתה לו חנות גדולה עם סחורה רבה בשווי לערך נ' אלפי כסף, והנה האיש הגיע לימי הזקנה ומאס בהבלי העולם הזה, והיה רוצה לעבוד את ד' בכל מה שאפשר. הלך ומכר את כל סחורתו לא' מתושבי העיר והלה שילם לו את כל הכסף במזומן, וסוכם ביניהם שה'סחורה' יקח ממנו בעוד איזה מספר ימים, והם לא העלועל הכתב שם הסכם וחזוה, ואפילו עדים לא היה לקנין. והנה לפתע שעות אחדות לאחר המכירה מת המוכר פתאום במיתה תמומה ר"ל, ומיד כאשר שמע הלוקח מה שאירע בא במרוצה לבני המוכר וצעק 'תנו לי את סחורתי אשר קניתי מאביכם בכסף מלא! אבל בניו לא האמינו לו, וענו כולם פה אחד כי דובר שקר הוא, וטענו שיבא עדים על דבריו ויצא לחפש עדים וכמובן שלא מצא, ובאו הלוקח עם בני המוכר והגישו משפטן אל האלוקים אל הרב דארדיטשוב - בעה"מ קדושת לוי והציעו לפניו את טענותיהם. והרב האזין להם ברוב קשב, ונתחלחל מאוד כי על פי 'דין תורה' אין הלוקח נאמן כנגדם אפילו ע"י שבועה, וגם הוא בעצמו מחויב לטעון לטובת היתומים. ולפי כל הדברים נראה באמת שהאמת עם הלוקח, ונתייגע הרב לקבוע הדין ולא היה יכול ליישב את דעתו מה לעשות, והיה במבוכה גדולה. והנה כאשר ישב על הכסא שלו נתמננם למספר דקות, והודיעו לו בחלום מן השמים תדע פשר הדבר כך הוא: האמת היא שהלוקח נתן מעות למוכר שמת, ואמת הוא טוען, אבל ידוע תדע כי זה האיש הלוקח היה חייב סך הכסף מגלגול קודם להמוכר אבי היתומים, וע"כ נתגלגל הדבר כן, כדי שישלם לו בגלגול הזה מה שחייב לו מגלגול הקודם. הבארדיטשובער רב נתעורר מתנומתו, וסיפר את

החזיון ללוקה, ואמר לו: אמת הדבר שאתה נתת מעות לאבי היתומים, אבל תדע שהמעות הללו היה פרעון לחוב שהיית חייב לו בגלגול קודם. עד כאן המעשה. וכתב הרה"ק משינאוה: מעתה בא וראה שאעפ"י שכמה פעמים יהיה נראה בעיניך שעל ידי פסק בדין תורה נמצא החייב זכאי והזכאי חייב, עכ"ז תדע שמן השמים נתגלגל הדבר כדי שישלם אחד לחבירו מה שחייב לו מגלגול הקודם. ובוהו מבוארים היטב דברי הוזהר הקדוש דקאמר על 'ואלה המשפטים' וקשה הלא כמה זימנין מצי להיות שע"י המשפטים יחייבו הזכאי ויזכו את החייב וע"ז מתרץ ר"ד רזא דגלגולתא.

(תהלת חיים)

תורת הגלגולים - שטפנישט

בא לעולם לקיים מצוות מזווה

בעיר בוטושאן שברומניה התגורר יהודי נכבד בעל בעמיו ועשיר מופלג, שהיה נוסע מידי פעם לפקוד את חצרו של מורו ורבו הרה"ק האדמוה"ז רבי מנחם נחום משטפנישט זי"ע, בנו של מרן הס"ק מרוז'ין זי"ע. באחת הפעמים שכיוון בחצר קודשו של הרבי, שח בפניו ואמר לו כי בתוכניתו לבנות בית-ארמון יפה וגדול, וכי הוא בא לקבל את עצתו וברכתו. שאל אותו הרבי: למה לך כל זה? והשיב האיש כי רוצה הוא לעשות זאת בכדי להותיר לירשיו בנין נאה ומרשים וחנויות למסחר בתחתיתו, וכך יבטיח את קיומם של נכסיו - נכסי דלא נידיי, כדי להבטיח את ירושתם, מכיוון שיותר בטוח להשאיר בית בנוי לתפארת מאשר רכוש וכסף נזיל העלול באיזושהו שלב להיאבד מהעולם.

לאחר שהסביר את כוונתו, שב האיש וביקש את ברכתו של הרבי, אך הרבי התמהמה בברכתו וניסה לדחותו לבל ימהר לבנות את הבית. אולם הלה לא הבין את כוונת הרבי שלא ימהר, וחזר וביקשו שוב ושוב, עד שבקושי רב נתן לו הרבי רשות לבנות.

מיד לאחר מכן התחיל האיש להביא בעלי-מלאכה מומחים, ותוך זמן קצר בנה על תילו בית ארמון גדול לתפארת, המתנשא לגובה מספר קומות ובתחתיתו מספר חנויות להשכרה.

כשהבנין עמד מושלם ובנוי, בא האיש שוב אל רבו בשטפנישט, סיפר לו כי ת"ל הושלמה המלאכה, וביקש שוב ברכת הרבי להיכנס אל הבנין. אך שוב היה נראה כי הרבי מנסה למשוך את הזמן, והוא הורה לו לשכור ציירים אומנים שיכירו ויציירו את כל הבנין באופן מיוחד. היהודי הלז לא התמהמה, וחסב כי אכן נכון וראוי לצייר את הבית-הארמון לתפארת. נסע לשם כך אל העיר הגדולה, שם דרש אחר אומנים גדולים, וסיכם עימם שיבואו אל ארמונו לציירו ביובי ודהר, ואכן, תוך זמן לא רב הצליחו האומנים הציירים להשלים את מראה הבית לשם ולתפארת להפליא.

חזר היהודי אל רבו ובישר לו בשמחה כי סיים את מלאכת ציור הבית, והנה עתה מצפה הוא לקבל את ברכתו של הרבי ל"שוב טוב". אלא שגם הפעם עדיין לא קיבל היהודי את הברכה המיוחלת, ולעומת זאת הרבי הורה לו להשכיר את הבית לנוכרי לשש שנים! האיש נדרם מההוראה, אך כחסידי חזקו עליו דברי הרבי והוא קיבל אותם עליו ללא עוררין.

לעבור שש שנים חזר שוב בפני הרבי על בקשתו להתיישב בבית הארמון שבנה, אולם אז ניסה הרבי לומר לו שישכירו שוב לשתי שנים. אך היהודי הפציר ברבי עד מאד כי עז רצונו להיכנס בעצמו להתיישב בדירתו, והרבי אמר לו: סע לביתך ותבקש אחר סופר מומחה ירא אלוקים, שיכתוב לך מזווות מהודרות, וכשיהיו לך המזווות תלך לטבול במקוה ואחר-כך תקיים בעצמך את המצוה של קביעת

המזווות בדלתות ביתך, ותברך "שהחיינו". כמוכן שלא היה קץ לאושרו של היהודי, והוא עשה כפי שנצטווה.

באותה תקופה קרא הרבי משטפנישט לאחד ממקורביו ושמו ר' גדליה, וציווה עליו לנסוע לבוטושאן ולראות אם אותו איש מקיים את כל הוראותיו של הרבי. ר' גדליה הגיע לבוטושאן בדיוק ביום בו האיש הביא את המזווות מהסופר, והוא היה בשמחה גדולה. הוא ירד לבית הטבילה, טבל ועלה והכין את עצמו לקבוע את המזווות במקומן. בירך את הברכות "על קביעת המזווה" ו"שהחיינו", וקבע את המזווה במקומה בפתח הדלת הראשית.

והנה, תיכף ומיד לאחר שאמר האיש את הברכה וקבע את המזווה, נשמע לפתע קול רעש גדול שפרצה שריפה בעיר זו, לא הרחק בקרבת מקום. הגביר ור' גדליה מיהרו מיד למקום השריפה, לראות האם ובמה אפשר לעזור. משיצאו לרחוב ראו את מרכבת 'מכבי האש' דוהרת מולם, ממהרת למקום השריפה, וברוב חיפזון דרסה המרכבה את הגביר שנפל ונרמס ארצה ברגלי הסוסים ומת במקום ר"ל. ר' גדליה שנכח בשעת מעשה, נבהל מאוד ועזב את המקום, ומיהר לחזור אל הרבי בשטפנישט ולספר לו את אשר אירע. הוא הגיע לשטפנישט בערב-שבת לפנות ערב, אך מרוב הלם ופחד לא יכול היה להראות את עצמו בפני הרבי וגם לא רצה לבשר לו את הבשורה הלא טובה. הוא נשאר כל השבת בבית האכסניה שלו, ולא שיתף שום אדם בנין.

אחרי סעודה-שלישית קודם הבדלה, אמר הרבי הק' למשמשי שיקרא אליו את ר' גדליה. המשמשים נבהלו ונדהמו, שכן במשך השבת לא ראו אותו כלל, אך ידעו שאם הרבי אומר לקרוא לו בודאי הוא נמצא כאן בקרבת מקום. הלכו לבית האכסניה ואכן מצאו אותו, ואמרו לו שהרבי שלח לקרוא לו.

ר' גדליה נבהל מאד מקריאתו הדחופה של הרבי, אך אז עזו והלך לביתו והתייצב לפניו בפיק ברכיים. מיד עם הגיעו אמר לו הרבי כי יספר לו את כל המעשה עם הגביר והמזווה, מתחילה ועד סוף. ואכן, ר' גדליה סיפר לו דברים כהווייתן, כשסיים את סיפור המעשה אמר הרבי: "ועכשיו אני אספר את המעשה". וכך סיפר הרבי כי האיש הגביר הזה היה בגלגולו הראשון איש רם מעלה, והוא בא לעולם על מנת לתקן רק דבר אחד, הלא הוא 'מצוות מזווה', אותה לא הודמין לו לקיים בגלגולו הראשון, כעת, בהיותו בעולם-הזה, לא קלקל את מעשיו, ולכן רציתי למושכו עוד ועוד ולעכבו מלקיים מצוות מזווה, שכן בזה יסיים הוא את תפקידו בעולם. לכן עיכבתי אותו עד כמה שידי היתה מגעת עם גמר הבנין, בכדי שישאר עוד בחיים בזה העולם, עד שכבר לא יכולתי עוד לעכבו... בסיום הסיפור אמר הרבי לר' גדליה "ניחמתני, ניחמתני, שכן כעת יודע אני בבירור כי הוא תיקן והשלים את נשמתו בעולם, וכעת אוכל לעשות הבדלה...".

(על פי כתבי ר"י ז"ל)

תורת הגלגולים - פרהובישט

יסורים קשים סגולה ומבוא לחיים ארוכים

מעשה שהיה בימיו של הרב הצדיק הק' רבי אברהם מפרוהובישט זי"ע, שהיו שכינו אותו "המלאך הקטן", שהיה בנו של הק' רבי שלום שכנא מפרוהובישט ואחיו הגדול של הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין זי"ע. שני אנשים עשירים התגוררו באחוזה בעיר אחת, והיו רגילים כל השנים לנסוע ביחד אל הרבי הק' מפרוהובישט. לאחד מהשניים היתה אשה רעה, והוא חפץ מאד לגרשה, אולם הרבי הק' מנע אותו מכך ולא נתן לו רשות לעשות זאת. ואילו

ליהודי השני היתה נחלה בשווי מאה אלף זוז, והוא היה בעל-חוב של עשר אלף כסף. נקעה נפשה של יהודי זה מנגישת בעלי החובות, ועז היה הפצו למכור חלק מאחוזתו כדי לשלם את חובו ולהשקט את טענות בעלי החובות עליו. אך גם אותו מנע הרבי הק' מכך ולא נתנו לבצע את תוכניתו ולמכור מרכושו.

פעם אחת, כאשר הרגיש אותו יהודי תחושת מחנק מנגישת בעלי החובות התובעים אותו, הלך ומכר חלק מאחוזתו מבלי ששאל את פי הרבי הק', שכן כבר ידע כי הרבי לא יתן לו למכור מאחוזתו. והנה, זמן קצר לאחר אותה מכירה, חלה האיש ונפל למשכב עד שהיה על ערש דוויו.

באותם ימים הגיע הזמן הקבוע בו היו נוסעים שני היהודים ביחד אל הרבי הק' מפרוהובישט, והגיע היהודי האחד לבית חברו, לשאול את פיו ולקבוע על נסיעתם יחד לרבי. ענה לו היהודי השני: הלא רואה אתה כי חילתי והנני שוכב על ערש דוויו, כך שאין ביכולתי לנסוע עימך כמימים ימימה, אך זאת אבקש ממך שתעשה איתי טובה. הא לך קוויטל ו'פדיון נפש', ותיכף בבואך לפני הרבי הק' תזכיר אותי לפניו ותבקש ממנו בשמי שיתפלל בעדי שישלח לי ה' בקרוב רפואה שלימה. קיבל חברו את דבר שליחותו ועשה כאשר נתבקש.

והנה בבואו לפרוהובישט, כאשר רק הציג את כף רגלו על מפתח הבית של הרבי וטרם התחיל לדבר, שאל אותו הרבי הקדוש: איה חברך? מדוע לא בא ביחד עימך? התנצל הלה בשם חברו כי חולה אנוש הוא, ומסר את הקוויטל ו'הפדיון' ששלח עימו כדי שיזכיר אותו לפני הרבי שיתפלל בעדו שישבו לאיתנו. השיב לו הרבי הק' בצער: "אוי ויי, בודאי מכר הוא מאחוזתו". התחיל חברו להמליץ טוב בעדו ולהתנצל בשמו, כי הוא היה מוכרח למכור חלק מאחוזתו בגין לחץ בעלי החובות שנקשו על דלתי ביתו מאין הפוגות.

ענה הרבי ויאמר: "אלו הדברים הם כבשי דרחמנא, ואין דרכי לגלות דברים כאלו, אבל ההכרח לא יגונה, למען תדעו כי לפעמים כשמענה הצדיק הוא נגד רצון השואל, ישמע לדברי הצדיק ואל ישנה ממנו. הנה חז"ל אמרו בש"ס (ביצה לב, ב) ג' חיייהם אינם חיים, ב' מהם מי שיש לו אשה רעה ומי שיש לו נושים הרבה". וקשה כפל הלשון, הלא יכל לכתוב ג' אינם חיים, ומה הוא הלשון 'חיייהם אינם חיים'?! אלא שכן הדבר: כתיב (איוב לב, ט) 'הן כל אלה יפעל קל-פעמים שלוש עם גבר', ואמרו חז"ל וכן איתא כמה פעמים בזהוהר (תיקון ח"י ס"ט, קטו) כי איש שחטא ומת בלא תשובה ר"ל, שולח אותו ה' עד ג' פעמים בגלגול לתקן עוונתו, וכאשר עברו עליו ג' פעמים ולא תיקן - שוב אין לו תקנה ח"ו. ה' הוא בעל הרחמים ומרחם על הבריות ורצונו הוא לבלתי יודח ממנו נידה, ועושה חסד ושולח אותו עוד פעם רביעית בגלגול לעולם הזה כדי שיתקן מה שקלקל בגלגולים הראשונים. ובאמת האיש הזה אין לו רשות להיות בזה העולם פעם רביעית, מה עושה בעל הרחמים יתברך שמו? הוא נותן לו חיים כאלו, כגון שתהיה לו אשה רעה או הרבה 'נושים' וכדומה, עד כי 'חיייו אינם חיים', ועל ידי 'חיים' שכללו יכול הוא להיות בזה העולם לאורך ימים ושלוש, ואין לשום מקטרג שום טענה עליו ח"ו, עד שיתקן מה שצריך לתקן. נמצא כי פירוש המילה 'חיייהם' בגמרא זו, הוא מה 'שאינו לו חיים', ע"י איזה סיבה שגזר הגזר ומקיים. אתם שניכם" אמר הרבי ליהודי שהגיע גם בשם חברו 'הינכם מאותם הגלגולים, ובאתם לזה העולם על מנת שלא יהיה לכם מנוחה ונחת בחייתכם, ועל ידי זה תוכלו להאריך ימים על האדמה בעולם-הזה ותוכלו לתקן את אשר השחתתם בגלגולים הראשונים. ויהודי זה רוצה לקחת לנפשו מנוחה?! נמצא שהרעה בעצמה היתה טובתם.

(אמונת אמת) - שטפנישט, מהגש"פ "שולחן הטהור")

תורת הגלגולים במשנת המהרה"ו

פתחו עיניים לדרכי השם יתברך

הסיפור הבא המתמצת את סוד הגלגולים בלשון מינה, נכתב על פי כתבי המקובל האלוקי רבי חיים ויטאל, תלמידו המובהק של רבינו הארי"ז ז"ל, שגילה לנו סודות עמוקים שבתורה ובמיוחד את עניני הגלגולים, כפי שלמד אצל רבו הגדול הארי"ז ז"ל. הסיפור שנכתב בעיבוד נפלא של הרב החסיד המפורסם נעים זמירות ומשורר ישראל רבי יום טוב עהרליך ז"ל - מגדולי וחיילי חסידי קארלין, מעניק אור חדש על הרבה תמיהות וקושיות על סדר הנהגת ה' יתברך בעולמו.

היה זה בליל שבת קודש לאחר תפילת ערבית, כשמבית-הכנסת השכונתי יצאו האברך יוסף ואחיו הצעיר דוד, בדרך לבית אימם האלמנה כדי לברכה בברכת 'שבת שלום'. בבית שררה חמימות נעימה, הנרות דלקו ברוגע כאלו סיפרו ששבת קודש באה לעולם, רק הכסא הפנוי בראש השולחן, הכסא של אביהם שהלך לעולמו בדיוק היום לפני שנתיים, הוא אשר הפריע את המנוחה.

רגשות געגועים מילאו את הלכות. רחל האם ישבה כדרכה על כסאה ועיינה בספר. 'שבת שלום!' אמרו הבנים, 'שבת שלום!' אמרה האם, כשהיא משתדלת בכל כוחה להסתיר את דמעותיה מעיניה. 'שוב את בוכה?' אמר יוסף, 'הרי צריך להיות בשמחה, הרי שבת קודש היום ואסור להצטער!'.

'אבל יודעים אתם' - אמרה האם - 'היום לפני שנתיים הלך אביכם מן העולם, ואיך אפשר להתאפק ולא לבכות?' 'טוב, ניהא היום - אמר יוסף - יש לך סיבה לבכות, אבל מה היה אתמול ושלשום? כבר עברו שנתיים ואין את יכולה למצוא מרגוע, את בוכה ומצטערת. אבא בגן-עדן בודאי אינו שבע רצון מכך שאת בוכה הרבה, ובורא העולם בודאי אינו רוצה בזה, שהרי בשולחן ערוך' נאמר מתי צריך להצטער הרבה, מתי פחות ומתי יש לחדול מלבכות. ואם אינך נוהגת כך, את מראה שאינך מסכימה לרצון הבורא. תצליחי לי, אמא, שאני מדבר אליך בעזות', סיים יוסף את דבריו.

האם קמה ומחתה את דמעותיה, באומרה 'הצדק איתך, יוסף, אני רוצה בכל כוחי להפסיק לבכות, אבל אינני יכולה לשכוח את אבא', ושוב החלה למחות את דמעותיה. לפתע פתחה שרשנה הקטנה את פיה ואמרה: 'אמא, זה עושה לנו עצוב כשרואים אותך בוכה. ואנחנו רוצים לראות אותך שמחה תמיד!' 'גם אני רוצה להיות בשמחה' - אמרה אמא - 'ואני מבטיחה שאשתדל לשמוח בכל כוחי'.

יוסף בירך את אמו ב"שבת שלום", ופנה ללכת לביתו. אחיו הצעיר דוד, שהתגורר בבית אמו ומילא את תפקידו של אביו ז"ל, פתח באמירת הזמירות 'שלום עליכם' וכו', ואח"כ קידש על היין. במשך כל הסעודה הרגישו כולם את מנוחת השבת האמיתית, ואמא אפילו חייכה. הבנים סיפרו 'פרשת השבוע', והאם שאבה נחת.

לאחר שכולם הלכו לישון, בשעה מאוחרת בלילה, התישבה האמא על הכורסה בסלון הנרות רצדו השלהבת האחרונה, והיא החלה לחשוב שהיא אינה אלמנה יחידה, שהרי יש עוד הרבה אלמנות צעירות, וכן שמחות, כי הסכימו והשלימו עם מר גורלן. לפתע הרגישה בקרבה מרגוע שלא הרגישה כמותו מיום שבעלה עזבה לאנחות. בזכרונה עלה השידוך שהוצע לה לאחונה, והיא הרגישה שהיא רועדת כולה כשהיא נזכרת בו. איך אפשר למלא חלל כה גדול?! חשבה לעצמה, ותוך כדי כך נרדמה במנוחה. והנה בחלומה אנשים רצים וגם היא רצה יחד איתם, ובמרוצתם יצאו מהעיר ובאו ליער עבות, והמשיכו לרוץ ביער לתוך החשיכה. לפתע, כשחצתה את היער עד תומו, נראתה השמש באור

גדול וזוהר. לפנייה נראה גן גדול מלא פרחים יפים המפיצים ריח נפלא, ומסביב לגן נראו אפיקי מים תכולים הזורמים בנחת.

פתאום ראתה לפנייה יהודי מכובד בעל זקן כסוף והדור פנים, לבוש חלוק לבן וארוך. הוא שאל אותה: 'האם את רוצה לראות את בעלך?', והיא הנהנה לאות הסכמה, וללא מילים הלכה אחיו בלב פועם. הזקן נעצר ליד עץ גדול מלא פירות יפים וגדולים, ומרחוק ראתה מגרש גדול מגודר בגדר מוזהבת. בתוך המגרש ראתה יהודים יושבים ולומדים תורה כשהם מלוכשים בבגדי צבעונים ועטורותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה. לפנייה עמד יהודי צעיר ונשוא פנים ואמר לפנייה שייעור שהיא לא הבינה, למרות שניסתה להתאמץ ולהקשיב לתוכן הדברים. היהודי הזקן פנה אליה ואמר: 'מיד יסתייג השיעור ואז תראי אותו', ואכן השיעור נגמר והיא מביטה לכיוון היהודי שאמר את השיעור, ולהפתעתה - היא לא האמינה למראה עיניה - כי היה זה בעלה! היא הכירה בכירור את הבגד העליון שלו! ראשה השתחרר עליה והיא לא יכלה יותר לעמוד, היא ראתה שאכן לא טעתה, בעלה המנוח הוא זה שעמד מולה. 'אברהם!' צעקה בהתרגשות ונשענה על העץ שעמד לידה. 'כן, זה אני!' השיב בעלה בניחותא, 'הרגע!' זמן רב היא נשארה על מקומה בעיניים עצומות, וכששבה אליה נפשה פקחה את עיניה ושאלה אותו: 'מדוע הלכת בגיל כל כך צעיר?' 'דעי לך' השיב בנעימות, 'העולם שבו את חיה הוא כמו תרץ גזירה, לשם נשלחים אנשים בכדי להשלים עניינים מסוימים או לסבול על עבירות שעשו מקודם, אבל העולם האמיתי הוא כאן בעולם העליון. דעי לך שכבר הייתי בעולם לפני שהכרת אותי, הייתי גאון וצדיק גדול שעוסק כל היום בתורה, אבל לא רציתי לשאת אשה ולהוליד בנים, כדי שלא יפריעו לי בלימודי כשהסתלקתי מן העולם, נתנו לי להיות ראש-ישיבה בגן-עדן והתחלתי לעלות במעלות עליונות, אך מכיוון שלא נשאתי אשה ולא הולדתי בנים, היה לי חיסרון בשלמות המעשה. כדי להשלים את עצמי נשלחתי לעולם שוב כדי לישא אשה ולהוליד בנים. נשאתי אותך לאשה והולדתי בנים, וכשגדלו לנו הבן השביעי קראו לי משיבה של מעלה לחזור לישבה שלי, שבה חיכו לי כולם. והנה עכשיו דעי נא, כי גדולה זכותך שאני בעלך, כי יש לי כאן שם טוב, וכשיבוא הזמן נחיה שוב ביחד בעולם שכולו טוב'.

נענתה האשה ואמרה לו: 'לא ידעתי שאתה למדן כה גדול, וגם לא היה לך זמן ללמוד כל כך הרבה'. 'נענה הוא ואמר לה: 'גם אנוכי לא ידעתי, כיון שבאתי לעולם רק לתקן את מה שחסר לי, הלא הוא 'לישא אשה ולהוליד בנים ולפרנס אותם כראוי', אבל כשיצאתי מן העולם מיד נתמלא ראשי בידעת התורה לאין קץ'.

הוסיפה האשה לשאול מעימו: 'אולי תדע מדוע אין יוסף שלנו מצליח בעסקיו?' 'נענה בעלה ואמר לה: 'בודאי את זוכרת את הדין-תורה שהיה ליוסף עם יהודי אחד. יוסף אמנם זכה בדין, אבל מכיוון שציער את היהודי השני, רצו משמים להענישו בעונש חמור, ורק מפני שהערתני בעדו לא הענישוהו, וביקשתי שיתנו לו במקום זה רק ארבע שנים קשות בעסקיו. ואכן, בעוד שנה תיגמר תקופת העונש שלו, ומיד יתחיל להצליח בעסקיו'.

והוסיפה ושאלה שוב: 'ומה עם דוד שלנו? הרי כבר מלאו לו עשרים וארבע שנים ועדיין איננו מוצא את שידוכו, וגם אם יציעו לו, אין לי את ההוצאות בכדי לחתנו'. או אז ראתה האשה כי בעלה מחייך ואומר: 'אל תדאגי. הסיבה לעיכוב בהצעת השידוך היא בגלל שבת-זוג של דוד איחרה לבוא לעולם, וכי היא עכשיו רק בת שלוש-עשרה וגרה בארץ אחרת. בעוד חמש שנים היא תבוא אל עירכם, תישא את דוד ותיתן לו את כל הוצאות החתונה'.

האשה החלה לרעד כולה כאשר עלה בזיכרונה זכרון מאיב ביותר, והיא שאלה את בעלה: 'מפני מה קרה האסון לבננו הצעיר והרץ בן השלוש, והוא נרצח באכזריות על ידי גוי שיכור?' 'ענה בעלה

ואמר: 'בואי אחרי!' החלה האשה ללכת והנה היא מגיעה לגן מלא אור ובו שתולים עצים קטנים פורחים מכל צדדיהם, והיה נראה כאילו מן השמים ירדו כמו עמודי אור בצבעים שונים. ציפורים נאות פרחו מעץ לעץ, והיא שמעה את שירתן. היו ציפורים ששרו 'אור וזוע לצדיק ולירשי לב שמחה', ואילו ציפורים אחרות זימרו 'למען יזמרך כבוד'. פרפרים גדולים בצבעים שונים עפו ושרו לתוך אוזניה 'שלום שלום לרחוק ולקרוב'. צבאים קטנים רצו בין העשבים ושרו 'ואני אשיר עוזך וארנן לבורך חסדך'. גם העשב עצמו שר 'הי כבוד ה' לעולם', והעצים זימרו 'אז ירננו כל עצי יער'.

לפתע ראתה מעליה עיגולי אש מרצדים בשלל צבעים, הם התייצבו לידה כעמודים, ואחריהם באו מלממנים מלאכים קטנים בעלי כנפיים לבנים וצחורים, וגם הם ניצבו מסביבה. מיד נשמעה מנגינה נהדרת של כלי נגינה, והיא הרגישה שהנשמה פורחת ממנה והיא עומדת להתעלף. מיד לקח בעלה עשב מן הגן והניחו ליד אפה, ורוחה שבה אליה. היא הביטה שוב וראתה חופה עשויה מאבנים טובות ומרגליות נוצצות בכל צבעי הקשת.

אל מתחת לחופה באה דמות של מלאך זוהר ועמד מולה. היא הכירה בו את בנה ההרוג, שהוא מחייך אליה בחדוה רבה, והתעלפה בשנית. בעלה שוב נתן לה להריח מאותו עשב, והיא פקחה את עיניה וראתה שאין זו טעות, היה זה בנה ולא אחר כשהתאוששה מעלפונה, פתחה ושאלה אותו: 'בני מחמד, מדוע הלכת ממני בגיל כל כך צעיר?' 'השיב לה בנה: 'אמא יקרה, אל תעצבי! הכל לפי חשבוננו של בורא העולם. תדעי כי לפני שנולדתי אצלך, כבר הייתי בעולם. נולדתי אז למשפחה מיוחסת. בעירנו אירעו מעשה 'פרעות', והגויים רצחו את כל היהודים ונשארתי לבד. כשהייתי בן שנה לקחה אותי אשה גויה אל ביתה, ואצלה גדלתי עד שיהודים יקרימו פדו אותי, ואז חזרתי להיות ביניהם. גדלתי עד שנהייתי לגאון גדול, וחייתי כל ימי בנחת ובשלחה. כשנפטרת מן העולם התקבלתי בעולם האמת בשמחה גדולה. עליתי מעלה אחר מעלה, עד שהגעתי למקום שממנו לא יכולתי לעלות עוד, מכיוון שבקטנותי ניוונתי במשך שנה מאישה נוכריה. משפטי יצא בבית-דין של מעלה שאיוולד שוב, ואקבל את אוכלי במשך שלוש שנים אצל אם יהודיה, ואז אוכל לבוא אל מקומי הגבוה. כך נולדתי אצלך, אמא, וזכות גדולה היא זו עבורך, וכשתמו שלוש השנים, נלקחתי חזרה אל מקומי, כי לא היה לי מה לעשות עוד בעולם האומלל ההוא...'.

'אבל בני - הוסיפה האם לשאול - מדוע הלכת באופן טראגי ונורא כן?' 'השיב הבן ואמר: 'כשעמדתי להיפטר מן העולם, נגזרה גזירה גדולה על יהודי עירנו וכולם עמדו להיהרג, גם את ואבא. בשמים כיבדו אותי שאני אהיה כפרה על העיר כולה, ובוה שנירצחתי הצלתי את העיר כולה. לכן אני זוכה לכל הכבוד הגדול הזה בגן-עדן, כשלאף אחד כאן אין רשות לראות אותי, רק לאבא ניתן לראותי בכל זמן שירצה'.

הילך חייך בנעימות והחל להתרחק ממנה עד שנעלם מעיניה, ואז אמר לה בעלה: 'הנה ראת שכלל הקושיות שלך יש תירוץ! הן הבורא יתברך אינו יוצר שום רע. כעת עלי לחזור לא שיעורי' אמר הוא ליונה אותה אל המקום הראשון ליד העץ, ואמר לה: 'טוב מזה לי כאן, אבל אני יכול לסבול את אנוחותיך ואת דמעותיך. עשי לי טובה גדולה ותתחילי להיות בשמחה. הנה הציעו לך שידוך הגון, אנה אל תתנגדי להצעה!'. לאחר מכן נעלם בעלה, והיהודי הזקן נראה שוב והובילה אל היער הגדול.

*

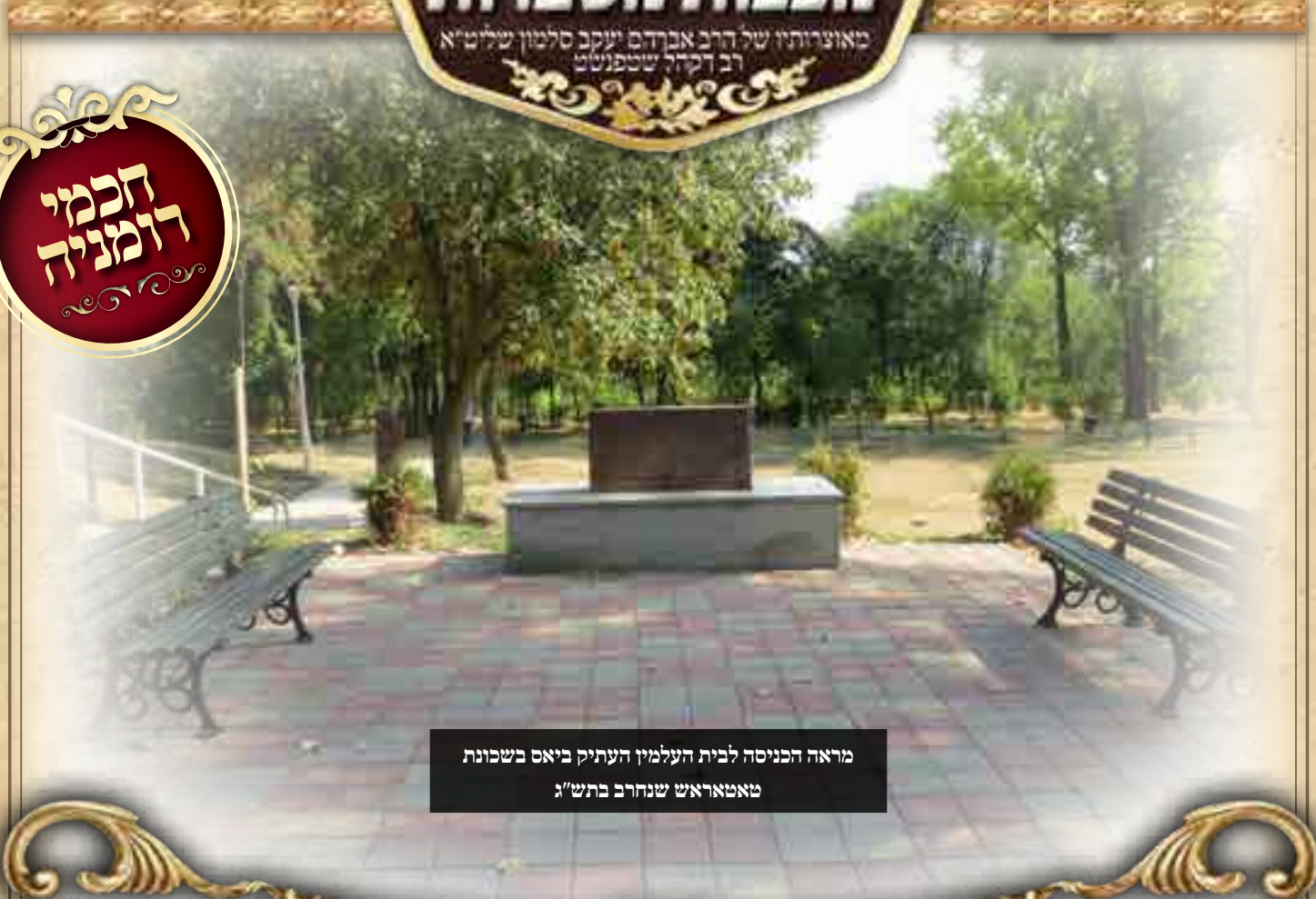
היא התעוררה משנתה כאילו נולדה מחדש. זמן רב המשיכה להרהר בחזיונות הלילה, והיא קמה לתוך היום כשאושר נסוך על פניה ואבן כבדה נגולה מעל ליבה. רק כעת, לראשונה מאז נפטר בעלה, קיבלה בליבה את התחומים.

לפי בקשת בעלה נישאה בשנית, וחיה חיים שמחים ונעימים.

מצבות מספרות

מאוצרותיו של הרב אברהם יעקב סלמון שליט"א
רב דקהל שטפנישט

מראה הכניסה לבית העלמין העתיק ביאס בשכונת
טאטראש שנהרב בתש"ג

הרה"צ רבי יצחק לייבוש טויב זצ"ל מחאטין - יאסי נכד הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאליב זי"ע חתן הרה"ק רבי ישעיה שור זצ"ל אבד"ק יאסי נלב"ע כ"א שבט לא לפני שנת ת"ר (לערך) מנו"כ ביאסי מקום מנו"כ חותנו זצ"ל (ואולי חאטין)

"...מזל טוב מחותן"

על בואו בקשרי השידוכין מסופר בספר 'עשר עטרות' של נכדו הרה"צ רבי ישראל ברגר זצ"ל איך שחותנו הגה"ק רבי ישעי' (ב"ר משה) שור זצ"ל אבד"ק יאס ובעל הכליל תפארת [אודותיו כתבנו בבאר בשדה גליון 69], שהיה נוסע להסתופף בצל הרה"ק רבי מרדכי מקרעמניץ ולאחר הסתלקותו נסע להרבה מצדיקי הדור, וכך כותב: "...ואכן אחרי פטירת מורו ורבו הרה"ק רבי מרדכי מקרעמניץ קיבל גם פני הרב הקדוש רבי מענדלי מקאסוב... וגם קיבל פני הרב הקדוש חו"ו רבינו צבי מזידטשוב ועדיין לא

שנות חייו כ"ו, ומקום רבנותו יאס. לגבי הערכת תאריך יום לידתו קבענו ללא לפני שנת תקפ"א לערך, שכן נקרא 'יצחק' על שם זקינו רבי יצחק אייזיק מאקליב שנסתלק בתקפ"א, לגבי תאריך פטירתו כבן כ"ב או כבן כ"ו, קבענו לתאריך לא לפני תר"ג-ד. ומכאן לפרט מענין, תאריך הסתלקות זקינו הרה"ק רצ"ה מזידטשוב אותו ביקש לקרוא לד"ת י"א תמוז תקצ"א, ומכאן שביקש לקרוא לו לד"ת למעלה מעשור אחר הסתלקותו, בהיותו כבר בעלמא דקשוט, ואכן בעשר עטרות ציין, שרוצה לקרוא לזקינו לד"ת "ובשבילי הוא סבא גם בעולם העליון".

הרה"צ רבי יצחק לייבוש טויב נולד בשנות התקפ"א לערך, לאביו הרה"צ רבי משה חיים טויב מראזאלא ונכד הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאליב זי"ע ולאמו, הרבנית הצדקנית בת הרה"ק רבי צבי הירש מזידטשוב בעל 'עטרת צבי' זי"ע. נקרא על שם זקינו מקאליב (ואולי הוסיפו לו לייביש לרפואה).
אין לנו הרבה פרטים על שנות נעוריו ופעילותו ועל כן נסתמך על הספר המצויין 'ימי זכרון' לכ"ק מורינו הגה"צ הגר"א שפירא שליט"א אבד"ק פרדס כץ, המציין (בערכו) את מקום רבנותו - חאטין, ושנות חייו כ"ב, לעומתו החוקר הנעלה הרה"ח ר' מאיר וונדר ז"ל בחכמי גאליצה (ה' עמוד 95) מציין את

והיה למדן גדול חריף ובקי, ועסק בתורה בקדושה וטהרה, כחשיכה כאורה, וחותנו הגאון רבי ישעיה בכל עת אשר הזכירו לא זו שבחו מפיו עד להפליא, ביתר שאת, באמרו כי היה איש קדוש, 'קודש קדשים'.

הבכירה הצדיקת פרידא קילא עליה השלום, הלא הוא הרב האברך הגדול בתורה ויראה וקדוש יאמר לו מורינו הרב יצחק ליבוש, הנה נקטף בימי עלומיו כ"א שבט, בהיותו בן עשרים ושנים, ועם כל זה למד מה שלא טרח תלמיד ותיק בכמה שנים,

היה אז הרב רבי ישעיה שור רב ואב בית דין, רק יושב אצל חותנו הראשון... ועוסק בתורה ועבודה וצעיר לימים. ומאד שמח עמו רבינו צבי (מזידיטשוב) הנזכר, ושאל אותו אנה הוא נוסע לאחר פטירת רבו מקרעמניץ ואמר לו אשר נוסע להרב הקדוש ממעזיבוה, וביקש אותו שאף על פי כן יבא גם אליו כפעם בפעם לבקרנו ולהשתעשע עמו, ואז היה בבית רבינו הק' רבי צבי מזידיטשוב ילד קטן נכד בתו מרת ריזל אשר היתה אז אשת הרב הצדיק רבי משה חיים, בנו של הרב הקדוש מקאהלוב. הלא הוא הילד ר' יצחק ליבוש, ואמר הרה"ק רבינו צבי להרב רבי ישעיה רצוני להשתדך עמכם עם ילד הזה! מה יש לכם בביתכם, ואז היה לו בתו הבכירה מרת פרידא קילא, ואמר לו אכן עמה נשתדך! ופשט אליו רבינו צבי את ידו הקדושה ואמר לו: מזל טוב מחותן! מזל טוב! ונקשר מעדנתו".

קורא לדין תורה את הרה"ק רצ"ה מזידיטשוב זי"ע

וקודם פטירתו קרא את חותנו הרב רבי ישעיה ואמר לו: הנה יש כאן וקיני רבי צבי מזידיטשוב, טוב אשר תושיבו בית דין ותזמינו אותו לדין תורה, כי איה הבטחתו שהבטיח לי שאהיה בריא? אולם ואמר מיר איז ער דער זיידע גם בעולם העליון, נור פאר וואס קומט אייך מיט אייער טאכטר היא זוגתי, די יסורים? והתחיל להתמרמר על קיצור סדר שנותיו, באמרו: הריני הולך בדרך כל הארץ, ומוכרחני להגיש צעטיל לפני בית דין של מעלה מן עשרים ושנים שנה.

ואמר שוב בקול בכי הנה חכמינו ז"ל אמרו (פאה א. א.) אלו דברים שאדם אוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לעולם הבא, ותלמוד תורה כנגד כולם. ובודאי מגיע לי פירות בעולם הזה, שיינע פירות האב איך גיהאט בעולם הזה? אז ביו איך האב גילעהרנט איין בלאט גמרא האב איך צוויי שעה געהיסט, נור באמת דיא רעכטע פירות לאז איך איבער: 'מיין קינד' - (הרגום: אלו דברים שאדם אוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לעולם הבא, ותלמוד תורה כנגד כולם. ובודאי מגיע לי פירות בעולם הזה, פירות יפים היה לי עד שלמותי דף גמרא השתעלתי שעתים... אבל לאמיתו של דבר, אכן היה לי פירות יפים שזכיתי להעמיד תולדות... (היא חמותי הצדיקת 'נעכא' לי נשמתה עדן), ומתוך דברים אלו יצאה נשמתו זכה וברה, מתוך ספר עשר עטרות)

"...ובכן עלתה נשמתו בטהרה, ויש ממנו חידושי תורה בכתב יד קודשו על חושן משפט. תנצב"ה".

נשמך בבית החיים אשר לע"ע איננו יודעים מקום קבורתו ביאס או בחאטיין.

זרעו לברכה

הותיר אחריו את בתו הצד' מרת נעכא אשת הרה"צ רבי מנחם מענדל האגר מזאבליטוב, בן הרה"צ רבי יעקב מזאבליטוב, בן הרה"צ הק' רבי דוד מזאבליטוב בן הרה"צ הק' רבי מנחם מענדל מקאסוב בעל 'אהבת שלום' וחתן הרה"ק הרבי ר' משה לייב מסאסוב זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל

הותיר אחריו ברכה כתבים מדברי תורתו, מהם נשאר בכת"י חידושים על חושן משפט (עשר עטרות לו, ב) וחבל על דאבדין ולא משתכחין.

שוועלים הלכו בו. בית העלמין העתיק בשכונת טאטאראש ביאס שנחרב ופונה וכיום משמש גינה ציבורית במרכז יאס

גדר ושער הכניסה לבית העלמין בחאטיין

מצבת זכרון בבית העלמין דחאטיין

בצל חותנו ביאס

בהגיעו לפרקו נלקח אחר כבוד כחתן להרבנית הצדקנית מרת פרידא קיילא בת הגאון הגדול רבי ישעיה שור זצוק"ל מיאסי בעל 'כליל תפארת' [ביו"ש נישאה להר"צ רבי יעקב מזאבליטוב זצ"ל בנו של בעל צמח דוד].

חותנו הגה"ק מיאסי ייקר אותו עד למאור, הפליא בשבחו בכל עת מצוא, והתבטא עליו שהיה 'אש קודש, קודש קדשים' (עשר עטרות לו, במערכת רבי ישעיה שור, וכן במערכת רבי יצחק אייזיק מקאלוב אות י"א בהערה).

כמו כן כתב עליו בס' 'עשר עטרות: האברך, הגדול בתורה ויראה קודש יאמר לו... הנה נקטף בימי עלומיו... עם כל זה למד מה שלא טרח תלמיד ותיק בכמה שנים, והיה למדן גדול חריף ובקי, ועסק בתורה בקדושה וטהרה כחשיכה כאורה' (שם)

ובספר הנכבד 'מליצי אש' כתב עליו: 'למד מתוך יסורין גדולים בקדושה וטהרה'.

למדן גדול חריף ובקי קודש קדשים

רבי יצחק ליבוש זצ"ל נלב"ע בטרם עת כשהוא ס"ה בגיל עשרים ושנים שנה.

מעמד נורא ונשגב נחזה אצלו טרם השיב נשמתו ליוצרה, וכך מסופר עליו, בספר 'עשר עטרות' מנכדו חתן בתו מרת נעכא ע"ה הרה"צ ר' ישראל ברגר' זצ"ל בפרק על 'יוצאי חלציו ומחזותיו הגאונים הקדושים': בטו"ב להיות למזכרת להאי שופרא דבלי בעפרא אביה של חמותי הצדיקת עליה השלום אשר לא הניח אחריו בן זכה, הוא חתנו הראשון של האי סבא קדישא רבי ישעיה שור בעל בתו

תמונות: ארכיון מכון תורת אמת שטפנשט. הרב בעריש ויס